

von Michaelis an bis auff Ostern, den virdten Pfennigh haben, und von Ostern ahn, bis widrumb auff Michaelis, den dritten. *Zum dreyzehenden.* Soll keiner am Zechtage bey Gottes Namen schelten, oder fluchenn, zur Straff drey Pfundt wax, und wo sonnstenn sich ein gesell am Zechtage ungebührlich verhilte, der soll ein Knaprecht der Bruderschaft zu gutt, zur Straffe gebenn. *Zum vierzehenden,* wenn ein Gesell bey unns will arbeitenn, der anderswo ein Weyb hatt, der soll alle Zechtage der Bruderschaft ein Knaprecht erlegenn, und mit den gesellen zu gleich in die Urtenn gebenn. *Zum fünfzehenden;* soll ihm beim Gesell selber umb arbeit wartenn, ohne vor wissen der Altknecht, zur Straff ein Pfundt wax. *Zum sechzehenden,* soll kein gesell bey einem weybe oder Stocher arbeitenn, der nicht unßers Handwergh weere; es soll auch kein Gesell über nacht aus seyens Meysters hause bleybenn, zur Straff zwey Pfundt wax; und wo ferne es der Meyster verschwiege, so soll er mit dem Gesellen in gleicher Straffe sein. In summa wo etwan einer erfunden würde, der wider Handtwerghs Ordnung und gebrauch handeln würde, es wehre Meyster oder gesell, der soll gestrafft werden nach erkenntnüß des Handtwerghs. *Zum überfluss* sollen die Meyster die Mittburger und Stadtleute, für alle andere, mit Arbeit befindeten auch dieselbigen mit der Arbeit nicht übersetzen, sondern sie mit gutter bewärter Arbeit versorgenn.

Diese und all andere obgeschriebene Artickel haben wir vorernannte (wie auch oben berürt) in krafft unsers Stadtgerichts und dieses offenen Patent, mit beyder Räth verwilligung angenommen, ratifizirt und bestetigt, annehmen, ratificiren und bestetigenn sie hier mit festiglichen, mit angehennger Vollmacht ernannte Meyster in solchem allem ordentlich Handt zu haben. Und gegen die vorbrechen auff anruffung der Meyster mit gebührlicher Straff zuversahan. Auch dessen zur Urkundt habenn wir diesen Brieff mit gewöhnlichen unserm grosserm Secret Insigill verfertigen lassen. Actum den vier und zwanzighsten Monatstag November, im Jahr unsers Erlösers und Seligmachers fünffzehenhundert achzigh und siebene.

(Függő pecséttel ellátott, pergamentre írott eredetije Késmárk v. levéltárában.)

Másolta: *Dr. Lukinich Imre.*

ADATOK A SZÁLDOBÁGYI ÜVEGHUTA TÖRTÉNETÉHEZ.

VI.

Méltóságos generalis Nagykárolyi gróf Károlyi Ferencz uram ő excellentiája kegyes parancsolatjából exmitáltatván ezen szoldobágyi hutájának inventatiójára, egyszersmind Stancz Flora hutamesternek, mint mostani arendatornak a 1-a octobris 743. leendő resignatiójára, végben ment következőkép.

Az huta valamint felállított oszlopokra és falak helyett jó vastag barna fákkal, melyek oly sűrűen vannak felállítva palánk módjára, hogy ember ki s bé ne járhasson rajta, környül vagon véve, mostan

is minden hiba nélkül találtatott, az fedele sendelyes és még fél visel-
tében sincsen. Vajon pedig azon hutában *első* téglából és termés kőből
rakott egy nagy, kétszáju kemencze, melyben kétfelől fát szárazsztanak
A *második* által ellenben, az is téglából való, béka sőt égető kemencze.
Közepin az hutának vagyon az kristály és zöld üvegek materiáját főző
kemencze, hat egyszersmind dolgozható legények külön-külön levő
helyeivel, vagy műhelyeivel, csütartó hat schirm vasakkal, és hetedik
az inasoké.

Annak szomszédságában, vagyis szintén contignitásában a *negyedik*
téglából rakott nagy kemencze, melyben az elkészült üvegek hűtőnek.
Ötödik az táblák materiáját és táblák conficiáló kemencze.

Az fennirt üveg kemencze körül való hat mű eleyen, minden
legény előtt két fa váluk, egyikben az esölék hullatik, másik mindenkor
teli vízzel.

Vagyon négy ócska vaspléh, kettelye az fa szárazsztó kemencze
szájában, kettő ismét az üveg hűtő kemencze szájában.

Üveg hűtő föld fazék nr 21.

Paczel Scharim, kettő nagyobb és két kisebb.

Paden Scharim kettő.

Streich ajzen három.

Abschneid Scharim kettő.

Spiczi czvak ajzen három.

Egy vas kalapács.

Fuvó csü végire való réz, melyet piblének hínak, három.

Radl ajzen, vagy cifrázó vas, egy.

Egy vas mozsár üstöstül.

Két öreg vas villa.

Tábla csináláshoz való szerszámok.

Egy-egy öles és hüvelyknyi vastagságu vasrud nyolcz.

Egy vas szárú villa.

Egy vas kanál.

Egy tábla hasító vas.

Materiát keverő s kiszedő két öreg vas kanál.

Egy vas lapát.

Kemencze tisztító nagy öreg vas rud.

Egy ócska réz fazék, melyet ő excellentiája pohár formáknak
parancsol csináltatni.

Salánki agyagbul készített husz donyicza, melyeket magok az
legények csinálnak.

Materia tartó kamarája berenából imigy amugy felróva padlás
nélkül vagyon az hutának fedele alatt, melyben is találtatott.

Egy ölnyi hosszaságú három fiókos láda, vas sarkokkal, pántokkal
és egy lakatjával, melyben vagyon arsenicum huszonhárom font.

Salétrom hat font.

Calczirott flusz két mázsa.

Lazúr kék festék három font.

Egy mérő serpenyő, vagyis font, vas rúdjával és két serpenyőkkel.

Két sűrű szita.

Fél gönczi szitált béka só.
 Fél gönczi mész.
 Egy flusz tartó láda vas sarkakon.
 Egy materia törő fa válu.
 Pohárhoz való három réz forma.
 Két öreg tekenő.

Agyagbul való 45 romlott pohár formák.

Nyolcz gönczi salánki agyag.

Égetett csont másfél hordóval.

Üres, ócska hordók nr 22.

Donyicza alá való deszkák. 13.

Az hutában belől egy hosszú circiter öt ölös lajtorja.

Ugyan az huta szegletiben az patak felől egy módos házacska baronából megtapasztva, padlásolva, melyben mostan agyagot és egyéb szerszámokat tartanak.

Alul az bután az patak mellett vagyon nyolcz oszlopra felállított flusz főző szín, oldal nélkült, fedele holmi dirib-darab deszkákbul áll, négy katlan van benne, és azokban négy vas fazék, circiter három csebres mindenik. Item három öreg kád és egy kisebb.

Azonfelül egy flusz hamvat tartó alkalmatosság, berenából de a fedele semmire való, csak padlás nélkült.

Felül az hután volt egy kő pincze, most is meg volna, ha jó volna. Fedél nélkült, és mivel nem bolthajtásos, szinte bészakad. Ajtaja vas retesz, és két sarkok pántostul rajta.

Annak által ellenében az patak mellett egy fedél alatt két ház és egy istálló, három ajtaján három vas retesz, három vas sarkok és pántok, barona fákbul volt az oldala, de a régiség megártott neki, igen rongyos.

Második az elsőnél alább, ez is olyan, mint az első, az mester legények lagnak benne.

Az hután alól Erdőd felől vagyon az üveg csűr, kemény barona fákbul, az ajtaján vas retesz s lakat, belől deszkával padolva, és üvegeknek való polczok, huszonnyolcz szál fűrész deszkábul.

Ennek által ellenében a hidon túl, in anno 742. tiz oszlopra felállított béka só törő száraz malom melyben az kisebb keréknek fogai mindkét felül való talpán vas abroncs karikákkal vannak odafoglalva a kerék tengelyiben két derekas vas csapok és a két végén négy vas karikák.

Az orsóján is két vas karika és két csapok.

Fedele széna, de az is rongyos.

Hat stompok, melyeknek végiben vagyon circiter öt vagy hat fontnyi ütő vas, és az stomp fáján vaspántok.

Tört béka só találtatott más fél gönczivel.

Egy vas rosta, egy szita, egy tekenő.

Két öreg béka só törő tekenő.

Egy eszteke (= ösztöke?) forma keverő vas.

Harmadik ház azon száraz stompon alól napkelet felől való hegy-oldalban Stancz Flora hutamesteré berenából rótt egy ház, konyha és kamara mind egy fedél alatt, alkalmas jó ház. Vagyon gesztenyés és

szőlős kertje, baronából való istálló, az udvara jó lejős, nem igen feneklik az eső víz rajta, körül van mindazáltal kerítve tövises sövényvel.

4-dik. Ugyanazon tractuson egy rongyos viskó, Gross Tivadar nevü jobbágy béres lakik benne, igen rosszacska.

5-dik. Még ennél is rongyosabb, az előtti huta mester lakott benne, most a hutás hajdu, Stancz Tamás, az falai dülő félben vannak, sendelyesen volna a fedele, ha jó volna.

6-dik. Azon utcában béres ház, ócska s régi ugyan, de csak meglehetősen olyan mezőségen.

7-dik. Az is béres ház ugyan azon az oldalon, takarékos kis ház boronából, pitvara ugyan még nem kész, a fedele pedig igen vékony, mivel ez nem régiben épült.

8-dik. Egy fedél alatt Flora háza felett, fent az oldalon ad orientem két ház, az elsőben lakik a Smelcer, belől ugyan csinosocska, kívül pedig mind fedele, mind oldala olyan mint a régi rossz, a hátul-sóban lakik a flusz főző.

9-dikben. Tóbiás nevü hutás legény, ez is olyan mint a többi. Együtt nem messze vagyon a 10-dik, 11-dik és 12-dik ezek is régi épületek.

13-ik. Túl a patakon az völgybe egy kis házikó, Engel nevü hutás lakik benne, az odala a micsodás, de felül török buza kóró sendellyel van befédve, elrothadván a régi sendelyezés.

Vizi stomp.

Nem régiben állítottatott fel berenából új sendelyezéssel, hat stomp vagyon benne, mindeniknek régiben circiter öt vagy hat font ütő vas, és vas karikák. Az kerék tengelyin négy vas karikák és két jó vastag csapok.

Béka só tartani való hordó és egy láda. Közelebb mult nyáron az árviz gátján ruinálván, mostanság pusztán áll, vagyon mindazáltal két meglehetősen zsilipje és egy rongyos.

Következik hutabeli külömb-külobmféle üvegeknek inventatiója:

Elsőben is üveg tábláknak.

	Schok	Az ára Rfl. xr.
Egyes fejr tábla	2	3 —
Kettős ugyan fejr	4	6 —
4-es	4 ¹ / ₂	6 45
5-ös	2	3 —
6-os	5 ¹ / ₆	8 30
16-os	1 ¹ / ₂	45
20-as	8 ¹ / ₂₀	— 36
30-as	1 ¹ / ₂	2 15
Item ötös sárga tábla	2	3 —
Tábláknak summája	22 ¹ / ₆ ⁸ / ₂₀	33 51

2-do üveg karikák.

	Nr.	Az ára	
		Rfl.	xr.
Ordinaria karika száza à fl. 1.30	1,320	19	48
Forma karika száz Rfl. 1	10,530	105	18
Apró karika száza à fl. — xr. 30	6,800	34	—
Karikák summája	18,650	159	6

3-o zöld üvegek.

	Nr.	Az ára	
		Rfl.	xr.
4-es pálinkás poltrás üvegekötés à xr. 30	1,401	70	3
6-os ugyan formájú kisebb régi	65	3	15
4-es poharak	34	1	42
3-as lapos messzelyes	92	4	36
4-es, ugyan lapos kisebb	160	8	—
3-as nyolcz és négy szegletű	715	35	45
4-es körtvély forma	446	22	18
3-as, 4-es, 6-os, 10-es patikába való külömb-külömb-féle üvegek	375	18	45
Másfél kötéses három itezés palaczk	331	16	33
Egy kötéses két itezés palaczk	291	14	33
Kettős palaczk. egy itezés	360	18	—
Ugorkának való hat darab üveg hét kötetes	42	2	6
1-es ugyan ugorka üveg	27	1	21
2-ös ugyan a féle	15	—	45
3-as olyan forma	5	—	15
4-es hasonló	10	—	30
1-es tök forma nyakas üveg	38	1	54
2-es ugyan tökös üveg	3	—	9
1-es virágnak való	7	—	21
1-es butella 2 itezés	9	—	27
2-ös butella egy itezés	17	—	51
2-ös lánczos korsó egy itezés	27	1	21
3-as ugyan lánczos korsó	18	—	54
3-as csipkés pohár	30	1	30
4-es köpöl	37	1	51
Lopó nr. 3 két-két kötéses	6	—	18
2-es ütő órára való harangok	3	—	9
Lámpa	1	—	3
3-as lámpa	1	—	3
Zöld üveg summája	4,566	228	18

Kristály üveg:

	Nr.	Rf.	xr.
2-ös harang	1/2	—	45
3-as rózsás, madaras és dupla fedeles	1	1	30
6-os lovas vexir glás	3/6	—	45
6-os oláh templomba való kelyh. tálaeska	4/6	1	—
6-os palaczkok	1/2	—	45
8-as koporsóhoz való golyóbis	1/8	—	11 ¹ / ₄
8 palaczk	5 ⁵ / ₈	6	56 ¹ / ₄

10-es szentelt viznek való	$\frac{1}{2}$	—	45
10-es palaczk	$6\frac{1}{10}$	9	9
12-es palaczk	$2\frac{1}{2}$	3	45
12-es fedeles pohár	2	3	—
16-os palaczk	$8\frac{4}{16}$	12	$22\frac{1}{2}$
16-os kancsó	$2\frac{13}{16}$	4	$13\frac{1}{8}$
16-os gyertyatartó	$1\frac{9}{16}$	1	$20\frac{5}{8}$
16-os lámpa	2	3	—
20-as postakürt	$\frac{8}{20}$	—	36
20-as palaczk	$\frac{2}{20}$	—	9
24-es dupla sőtartó	$\frac{2}{24}$	—	$7\frac{1}{2}$
30-as talpas karaffina	$\frac{1}{30}$	—	30
30-as kancsók	$\frac{1}{2}$	—	45
30-as palaczk	$\frac{20}{30}$	1	—
30-as ámpolna	3	4	30
30-as tálaeskák	$\frac{6}{20}$	—	18
Credentia nr. 4 kicsiny s nagyobb	2	3	—
40-es sőtartó	$1\frac{8}{40}$	1	48
40-es seres pohár	$4\frac{31}{40}$	7	$9\frac{3}{4}$
50-es talpas pohár	$1\frac{12}{50}$	1	$51\frac{3}{5}$
60-as talpas pohár	1	10	30
60-as apró kancsók	$1\frac{1}{2}$	2	15
60-as kosár pohárok	$\frac{1}{2}$	—	45
60-as ord. karaffina	$2\frac{1}{2}$	3	45
Kristály üvegek summája	$62\frac{17}{30}\frac{1}{6}$	93	$52\frac{3}{5}$

Följebb irt üvegeknek summarius extractusa :

	Schok	Rf.	Az ára xr.
Táblák	$22\frac{1}{6}\frac{8}{20}$	33	51
Karikák	18,650	159	6
Zöld üveg kötés	4,566	228	18
Kristály hutai száz	$62\frac{17}{30}\frac{1}{6}$	93	$52\frac{3}{5}$
Az egész üvegeknek summája		515	$7\frac{3}{5}$

Mely praespecificált üveg ő exellentíája parancsolatjából egészben Károlyban szállítottott.

Minthogy pedig az huta ő excellentíája dispositiója és kiadott arendatoriája szerint a 1-a octobris 743 egész esztendeig megnevezett Stancz Flóra hutamasternek engedtetett, azon okból folyó héten csinálendő zöld és kristály üveg ő excellentíája számára fog deserválni, melyet nemzeti Lepsényi István uram következő vasárnap, hogy szám szerint kezéhez vévén, szállíttassa Károlyban, parancsolatott ő kegyelmének.

Ezekhez járulnak egyéb materiálék is, ugy mint: millér vagyis öl fa, mely szilágij portión lévő

Erdőn találtatott szám szerint nr.	367.
Üveg hamu véka	178.
Alább való flusz hamu véka	80.

Vagyon ezen hutához kívántató szekér, nr. .... 4.
 minden hozzá kívántató requisitumokkal együtt.

Ahoz vas láncz nr.	3.
Járom	9.
Tégla	3.
Fejsze	3.
Ostor	3.

Ezekon kívül millér hordásra destinált jármos ökor nyolcz, hatot pedig Erdődre hajtottak, az marhák felét, melyeket onnét elhajtottak Terémiek, és azon hat ökrök helyében az jószágbul repleáltatik hetenként hat-hat ökör, mely a 1-ma octobris 743. két holnapig fog contináltatni, és a feljebb irt nyolcz ökör is a hutában fog maradni Flora hutamester keze alatt ő excellentiája által kiadott arendatoria levélnek tenora szerint, elmulván az hét holnap, mind jószágbul subministrált ökör cessálni fog, mind pedig az nyolcz ökör mely kezenél vagyon Flora hutamesternek, resignáltatni fog.

Nem különben az felül specificált hutát és ezen inventatio szerint exponált mindenféle mobiliákat, épületeket és mindenféle instrumentumokat valamint kezéhez consignáltattanak annyiszor nevezett Flora hutamesternek a szerint esztendőnek expirációjával tartozik fogyatkozás nélkült az méltóságos uraságnak resignálni.

Mely inventatió, hogy méltóságos generális uram ő excellentiája parancsolatjából általam e szerint peragáltatott praesentibus recognoscáom. Szoldobágyi hutában die 26-ta Septembris. Anno 1743. Zadda Gábor s. k.

A gróf Károlyi nemzetség levéltárából közli:

Dr. Kárffy Ödön.